Il-Mellieħa

Jimmy Muscat

Jannar 1942

Żgur li, meta wieħed jara data bħal din ta' hawn fuq, f'moħħu mill-ewwel jibdew ġejjin għexieren ta' ħsibijiet, nostalġiji u dwejjaq, però forsi wkoll imżewqin b'xi tbissima. Il-Mellieħin, bħal kumplament tal-Maltin u Għawdxin kollha, issa kienu daqu sew u draw xi ftit xi tfisser tkun kontinwament taħt assedju, speċjalment mill-ajru. It-tajjeb malajr jindara u ma tibqax tinduna bih u tapprezzah, iżda l-ħażin jibqa' jsus warajk u, lejl u nhar, jittantak. Żmien ta' gwerra jġib miegħu ħafna tensjonijiet u ħsibijiet li jibqgħu, ħafna taqtigħ il-qalb għax ma tafx x'se jiġri għada u l-bniedem jibda jgħix għal dak il-mument biss, bla ma jkun jista' jaħseb fil-futur jew jippjana xi ħaġa għal li ġej.

Veru li fuq il-Mellieħa ma kellniex dawk l-attakki mill-ajru li kellhom il-bliet madwar il-Port il-Kbir u l-Ajruport ta' Ħal Luqa, għax ma kienx hawn fortizzi, kanuni ta' kontra l-ajruplani jew xi stazzjonijiet ta' difiża fir-raħal proprju. Veru wkoll li n-nuqqas ta' dqiq, ħalib u ħwejjeġ oħra tal-ikel kien ikkumpensat b'dak kollu li Alla l-Imbierek kien jipprovdi lill-bdiewa Mellieħin fl-għelieqi tagħhom u allura anqas tant kien jinħass daqshekk il-ġuħ. Ma jfissirx li ma sarux sagrifiċċji kbar minħabba n-nuqqasijiet li ġabet magħha l-gwerra, iżda dejjem kienu jittaffew xi ftit b'dak li semmejna. Però fost il-Mellieħin kien hawn għadu psikoloġiku li kien il-ħin kollu jtambar fuq il-moħħ ta' kull wieħed u waħda minn missirijietna u ommijietna, u dan kien il-biża' kbir ta' xi invażjoni mill-għadu.

Sqallija kienet fil-qrib u post ideali ħafna minn fejn setgħet titlaq forza qawwija bil-baħar kif ukoll bl-ajru li tniżżel eluf ta' suldati fuq xtutna. Il-kosta madwar il-Mellieħa, u iżjed u iżjed il-Bajja tal-Mellieħa, kienet perfetta biex seta' jsir dan l-iżbark, għalkemm f'kull roqgħa tagħha kont issib *beach posts* u *pillboxes* armati sa snienhom b'suldati, b'*machine guns* u armi oħra. Kienu kollha mdawrin bil-*barbed wire* u mini moħbija u żgur li kienu kapaċi jilqgħu kwalunkwe attakk. Il-kamp tal-Għadira kien mgħammar b'riġmenti ta' suldati Ingliżi u Maltin u dawn żgur li kienu ta' xi ftit serħan il-moħħ għall-Mellieħin.

Dwar din l-invażjoni, min-naħa tal-għadu kienu qed isiru pjanijiet biex issir l-operazzjoni kontra Malta. Dan kien għall-ħabta ta' April 1941. Hitler kien jaqbel perfettament mal-Kmand Taljan li ssir operazzjoni bħal din fuq il-gżira tagħna, però wissa li din kellha tiġi ppjanata sal-anqas dettal għax jekk ma tirnexxix kienet tkun fjask kbir. Din l-operazzjoni fuq Malta ġiet mogħtija l-isem ta' 'Herkules' u kellha tkun invażjoni kemm mill-ajru kif ukoll mill-baħar. Kien hemm maħsuba 1506 ajruplan, 666 minnhom mill-qawwa tal-ajru

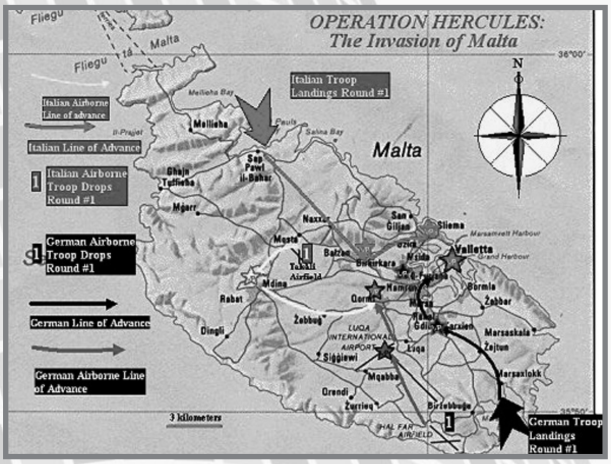

Ġermaniża, il-forzi navali tal-Ammirall Iachino, it-12-il Diviżjoni navali tal-Ammirall Tur u 14-il grupp ta' sottomarini. Bħala forza mill-ajru kien hemm id-Diviżjoni XI ta' paraxutisti tal-Fliegerkorps Ġermaniża, kif ukoll id-diviżjonijiet Taljani tal-paraxutisti tal-'Folgore' u 'Spezia'. Ma' dawn irridu nżidu l-Korpi XVI u XXX u d-Diviżjonijiet 'Assieta', 'Napoli', 'Superga', Livorno' u 'Friuli', kollha Taljani. Dan kollu kien ifisser li l-għadu kellu 8 Diviżjonijiet b'madwar 160,000 suldat b'kollox biex jinvadi lil Malta li kellha biss bejn 30,000 u 35,000 suldat biex jiddefenduha, taħt it-Tenent Ġeneral Sir William Dobbie.[1] Wara ftit bdew jidhru xquq ta' inċertezza fil-pjanijiet tal-għadu, kif ukoll biża' li setgħet tirriżulta f'telfa kbira u allura Alla l-Imbierek ried li miet kollox fuq ommu u l-Melliħin ħelsu minn ħafna nkwiet serju.

Issa ħa nerġgħu nidħlu ftit fil-qlub u l-imħuħ tal-Melliħin, li żgur ma kinux jafu b'dan kollu li kien qiegħed jinħema kontrihom ftit mili 'l bogħod minnhom fi Sqallija. Huma kienu mehdijin bil-problemi li kienu jiffaċċjaw ta' kuljum. Il-Kumitat tal-Air Raid Precaution, bit-Tabib Caruana bħala Viċi Chairman, Jos Wettinger bħala Segretarju, flimkien ma' diversi sinjuri Melliħin bħala membri, kienu jiltaqgħu biex jaraw kif jistgħu jtejbu xi ftit is-sitwazzjonijiet, nuqqasijiet u problemi li kienu jinqalgħu.

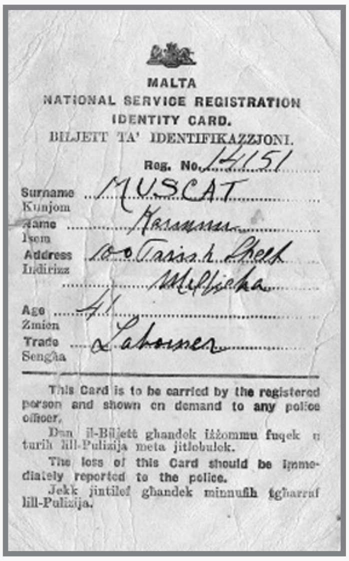
MALTA
NATIONAL SERVICE REGISTRATION
IDENTITY CARD.
BILJEIT TA' IDENTIFIKAZZJONI.
Reg. No. 14151
Surname / Kunjom: MUSCAT
Name / Isem:
Address / Indirizz:
Age / Żmien: 41
Trade / Sengħa: Labourer

This Card is to be carried by the registered person and shown on demand to any police officer.
Dan il-Biljett għandek iżżommu fuqek u turih lill-Pulizija meta jitlobulek.
The loss of this Card should be immediately reported to the police.
Jekk jintilef għandek minnufih tgħarraf lill-Pulizija.

Dik il-ħabta, madwar Diċembru 1941 u Jannar 1942, kienet se tibda ssir ir-reġistrazzjoni tal-ħaddiema u dawk Melliħin kienu qed isibuha diffiċli ħafna biex imorru jirreġistraw f'San Pawl il-Baħar. Kienu se jaħlu ħafna ħin, jitilfu x-xogħol, jidħlu fi spejjeż biex jinżlu San Pawl il-Baħar u jitilgħu u jissograw li jiltaqgħu ma' xi ajruplan tal-għadu. Għaldaqstant, il-Kumitat tal-ARP issuġġerixxa li, jekk l-Uffiċjal Reġistratur jitla' l-Mellieħa, f'ħamest ijiem ikun jista' jikteb lill-ħaddiema kollha u mbagħad jagħmel l-istess għal San Pawl il-Baħar u l-Imġarr. Suġġeriment ieħor kien dwar il-ħin tar-reġistrazzjoni, fejn intqal li l-aħjar kieku dan ikun bejn l-4 u t-8 ta' filgħaxija, naturalment wara li l-ħaddiema jkunu spiċċaw mix-xogħol. Dwar dan kellu jiġi nfurmat ir-R.P.O. jew Regional Protection Officer.[2]

Kien jidher ukoll li kien hemm tgergir fost ħafna min-nies dwar id-daqq tas-sirena qabel u wara l-attakki mill-ajruplani tal-għadu. Xi membri tal-Kumitat stqarrew li huma stess ma kinux jisimgħuha, allavolja fil-ħemda tal-lejl meta kienu għadhom imqajmin.[3]

Fl-istess żmien issemma wkoll li kien hemm nuqqas ta' trasport motorizzat biex iġorr l-ikel, kemm għan-nies kif ukoll għall-bhejjem, mill-Marina sal-Mellieħa. Il-ġarr bil-karettuni taż-żwiemel seta' jgħin xi ftit, iżda l-kundizzjonijiet tal-gwerra u l-istat tat-toroq kienu jagħmluh impossibbli. Kien jidher li dan kollu kien riżultat tan-nuqqas ta' ftit galluni ta' petrol, għax it-trakk imqabbad biex jagħmel dan ix-xogħol kien qiegħed jingħata biss erba' galluni petrol fil-ġimgħa, li bilkemm kienu jservu għal żewġ vjaġġi. Ikel għall-annimali maħruġ fil-Marina fl-ewwel tax-xahar kien qed jasal il-Mellieħa ġimgħatejn wara. Sar suġġeriment li jista' jittieħed petrol allokat għat-trakkijiet ta' dawk il-postijiet li huma qrib il-Marina, li jistgħu wkoll faċilment jużaw il-karettuni biż-żwiemel peress li huma qrib.[4] Dan is-suġġeriment ġie mgħoddi lill-*Protection Officer*.

Fil-laqgħa tal-Kumitat tal-ARP tad-9 ta' Jannar 1942 issemma n-nuqqas serju ta' ħobż u dqiq u deher li dan kien ġej min-nuqqas ta' dqiq li kien qed jingħata lill-furnara u lill-bdiewa li kienu jagħmlu l-ħobż huma stess, minħabba l-kwantità konsiderevoli ta' ħobż li kien jinxtara u jiġi kkunsmat mis-suldati tal-KOMR u minħabba n-nuqqas ta' faħam għand il-furnara. Xi membri semmew li matul dawk l-aħħar xahrejn kien hemm familji li ġew rifjutati l-permess biex jixtru d-dqiq ħalli jagħmlu l-ħobż huma u allura żdiedu n-nies li riedu jixtru l-ħobż lest ta' kuljum.[5] Dwar dan kollu kellu jiġi nfurmat il-*Protection Officer* biex is-sitwazzjoni titranġa.

Mal-ħobż tissemma wkoll il-kunserva jew *paste*. Jidher li fil-Mellieħa kien hawn biss minn wieħed sa tnejn ħwienet tal-merċa li kienu jbiegħu kunserva ta' sekonda kwalità u kien hemm dubju jekk dik mibjugħa bid-9 soldi u nofs kull ratal kinitx verament ta' kwalità prima. Wieħed mill-membri qal li min kellu l-permess speċjali li jbigħ kunserva ta' prima kwalità ma setax ibigħ ukoll kunserva tat-tieni kwalità waqt li membru ieħor qal li dak li jbigħ bl-imnut qallu li kien hemm biss permess wieħed għat-tnejn.[6] L-istess hawnhekk kellu jsir rapport lill-*Protection Officer* għal azzjoni meħtieġa.

Ilment ieħor komuni fost ħafna nies kien li r-razzjon ta' kull ġimgħatejn kien qiegħed idum iżżejjed ħafna biex jinħareġ, ħafna drabi erbat ijiem tard. Infatti l-aħħar razzjon ta' Jannar 1942 ingħata bejn it-8 u l-10 minflok fl-1 tax-xahar, u dan kellu kemm il-ħut kif ukoll it-te nieqes. Veru li l-gwerra

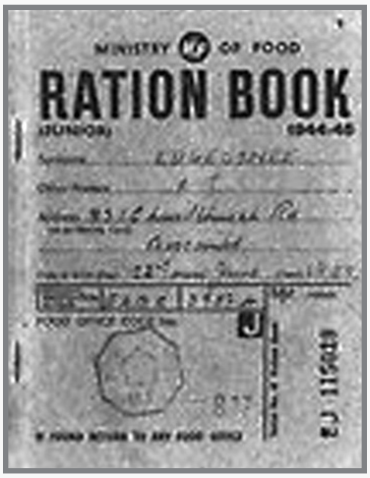

kienet ġabet ħafna diżgwid, iżda kien hemm lok ta' ħafna titjib fis-sistema, għalkemm il-*Protection Officer* kien mgħobbi b'ħafna xogħol. Il-Kumitat innota wkoll li kien hemm bżonn li jsir aktar kontroll fuq il-ħwienet tal-merċa malajr kemm jista' jkun.[7]

Il-Melliħin kienu jiddependu ħafna fuq l-annimali, kemm biex ikunu jistgħu jaħdmu l-għelieqi tagħhom kif ukoll biex jipprovdu lill-familji tagħhom bil-bajd, ħalib, ġbejniet, laħam u oġġetti oħra tal-ikel. Allura kellek tgergir qawwi minn ħafna nies dwar l-għoti tal-ikel għall-annimali, li kien irregolari u nieqes. Ħafna kapijiet ta' familji kienu qed jippreferu joqtlu l-annimali tagħhom milli jħalluhom imutu bil-ġuħ waqt li xi nisa kellhom jew joqtlu jew ibigħu t-tiġieġ għall-istess raġuni. Jidher li dawn ir-rapporti kienu qrib ħafna tal-verità u ssemma li dan l-ikel tal-annimali ma kienx għadu jiġi mqassam ġustament fost il-bejjiegħa bl-imnut, waqt li min-naħa l-oħra kien hemm mill-istess bejjiegħa li ma kinux ġeddu l-permess tagħhom qabel għalaq. Hawnhekk ukoll il-Kumitat tal-ARP bagħat dan l-ilment lill-*Protection Officer*.[8]

Parti minn dan li rajna hawn fuq huwa meħud mill-minuti tal-Kumitat tal-ARP tal-Mellieħa, kumitat li kien jiltaqa' regolarment darba jew tnejn fix-xahar biex jiddiskuti l-ilmenti li l-membri kienu jisimgħu jew jiġu mgħarrfa dwarhom mingħand in-nies. Kollox kien jittieħed bl-ikbar serjetà u ma kien jitħalla xejn għaddej biex forsi titranġa s-sitwazzjoni. Irridu nżidu li wħud mill-ilmenti mressqa mill-Kumitat kienu jiġu rranġati. Trid tammetti li kien żmien ta' gwerra, żmien ta' nuqqas kbir. Il-biċċa l-kbira tal-ikel u provvisti riedu jaslu Malta permezz ta' vapuri u kif ħafna jafu l-konvojs kienu jiġu attakkati mill-ajruplani, vapuri u sottomarini tal-għadu. Mhux l-ewwel darba li minn xi 20 vapur mimlijin provvisti għal Malta ma kien jasal l-ebda wieħed.

Il-Kumitat tal-ARP tal-Mellieħa kien jagħmel ħiltu kollha biex jaqdi lil kulħadd, iżda ma kienx jiddependi minnu biss. Il-membri ta' dan il-Kumitat kienu f'pożizzjoni delikata ħafna meta tqis li kellek sitwazzjoni ta' gwerra, ta' nuqqas, ta' tgergir u qajla ta' ringrazzjament. Nagħlqu billi nsemmu każ żgħir biex nuru l-għanijiet u l-fini proprji għalfejn kien imwaqqaf dan il-Kumitat. Dik il-ħabta stess dan il-Kumitat ġie mitlub biex jirrapporta każi ta' ksur tal-liġi dwar l-iskarsezza tal-ħobż u l-Kumitat kollu unanimament deherlu li kellu jwieġeb hekk: 'L-għan u l-iskop ta' dan il-Kumitat mhuwiex li jirraporta każi individwali ta' ksur ta' liġijiet, iżda biex iwassal bil-qawwa kollha l-bżonnijiet u l-ilmenti tal-pubbliku tal-Mellieħa lill-*Protection Officer*'[9] u mbagħad kien hemm ħaddieħor biex jara li ma jsirux abbużi.

Referenzi

1 Bauer E. Lt. Colonel, *The History of World War II,* 2000. pp.304-308.
2 ANM. LGO, 1941/4343. 18.11.1941. Sitting No.17.f.17a.
3 Ibid. 16.12.1941. Sitting No.18.
4 Ibid.
5 Ibid. 9.1.1942. Sitting No.19.f.19a.
6 Ibid.
7 Ibid. ff.19a-19b.
8 Ibid. ff.19b.
9 Ibid. 6.2.1942. Sitting No.20.f.20.